

Accountantsverslag 2021

Gemeente Helmond

4 juli 2022

Aan de gemeenteraad van
de gemeente Helmond
Postbus 950
5700 AZ HELMOND

Datum
4 juli 2022

Ons kenmerk
2206AA31B0/JO

Behandeld door
B. Blomjous MSc RA
06 8355 5440
BBlomjous@deloitte.nl

drs. J.J. Zuidema RA
06 5261 5738
JZuidema@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Helmond. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2021 van de gemeente Helmond.

Tevens willen wij een woord van dank uitspreken voor alle inspanningen van de ambtelijke organisatie in de aanloop naar en tijdens de uitvoering van onze controle. Ondanks een forse toename van het aantal SiSa-regelingen zijn wij er met elkaar in geslaagd de controle binnen de vooraf gestelde deadlines te realiseren. Wij hebben een constructieve samenwerking ervaren.

Bij de jaarrekening 2021 van de gemeente Helmond hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

De jaarrekening 2021 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Helmond. Bij deze jaarrekening hebben wij een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld en de rechtmatigheid verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 12 oktober 2021 en met ons auditplan van 12 oktober 2021, dat is besproken in uw auditcomité.

Wij bespreken onze bevindingen met de adviescommissie van uw raad

Wij bespreken deze rapportage graag tijdens de bijeenkomst met de adviescommissie Inwoners van uw raad op 5 juli 2022 en beantwoorden dan ook uw eventuele vragen. Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de wethouder Financiën, de gemeentesecretaris, de manager Financiën en de concerncontroller en tevens toegelicht in het college van 7 juni 2022.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. J.J. Zuidema RA

Inhoudsopgave

<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	4
• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	5
• <u>Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring</u>	12
<u>Bevindingen jaarrekening</u>	13
• <u>De financiële positie van uw gemeente</u>	14
• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	20
<u>Interne beheersing</u>	27
• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	28
<u>Overige aangelegenheden</u>	30
• <u>Overige aangelegenheden</u>	31
<u>Bijlagen</u>	34
• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	35
• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	36
• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	37
• <u>Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2021</u>	38
• <u>Bijlage B2- Bevindingen controle Bereikbaarheidsakkoord 2021</u>	39
• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	40

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld en rechtmatigheid van de jaarstukken.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 3,9 miljoen respectievelijk € 11,7 miljoen.

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2021 is verbeterd ten opzichte van 2020.
- Het weerstandsvermogen is door het college ingeschat op € 144,3 ultimo 2021 (2020: € 76,9 miljoen). De weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente Helmond onderkende en aanwezige risico's van € 78,8 miljoen (2020: € 55,8 miljoen). De toename van het weerstandsvermogen is het gevolg van het vrij laten vallen van de financieringsreserves waarna deze middelen zijn toegevoegd aan de algemene reserve.
- Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en realisatie, en kent een voordelig rekeningresultaat voor mutaties in de reserves van € 27,8 miljoen ten opzichte van een begroot nadelig resultaat van € 14,6 miljoen. Tussentijds is door uw raad besloten om € 118,9 miljoen toe te voegen aan de reserves en € 109,9 miljoen te onttrekken, zodat het positieve financiële resultaat over 2021 uitkomt op € 18,9 miljoen waar een resultaat begroot was van nihil.
- De financiële positie is op orde. Voor de komende jaren zien wij echter in toenemende mate een spanning ontstaan tussen enerzijds de beoogde schaa sprong en politieke ambities en anderzijds de beschikbare versus benodigde capaciteit van de ambtelijke organisatie en de noodzakelijke investeringen in de bedrijfsvoering inclusief IT-omgeving. Wij zien het als een belangrijk thema voor de komende raadsperiode om te onderzoeken of de ambtelijke organisatie voldoende is voorbereid op de groei die de gemeente de komende jaren naar verwachting doormaakt. In essentie is het vraagstuk samen te vatten in de vraag: Hoe wendbaar is de gemeente Helmond in de nieuwe coalitieperiode? De organisatie onderkent en onderschrijft deze uitdaging, en werkt aan plannen om hieraan opvolging/invulling te geven. Hierbij kunt u ook denken aan ontwikkelingen zoals de invoering van de omgevingswet en het implementeren van een nieuw financieel pakket, die veel ambtelijke capaciteit vragen. Dit zet druk op de ambtelijke organisatie temeer wij zien dat in de huidige arbeidsmarkt beschikbare vacature ruimte niet altijd (direct) kan worden ingevuld. Dit vraagt de komende raadsperiode om goede prioritering van ambities.

Opstel- en controleproces

- Medio 2021 hebben wij met de ambtelijke organisatie het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2020 geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan zijn waar nodig aanscherpingen doorgevoerd. Met deze aanpassingen is het proces geoptimaliseerd. Er is strakker gestuurd op het proces rondom het opstellen van de jaarrekening en het balansdossier wat ertoe heeft geleid dat bij de start van de controle een conceptjaarrekening gereed was, dit in tegenstelling tot voorgaande jaren. Dit heeft tevens geleid tot lager aantal benodigde uren voor de controle ten opzichte van voorgaande jaren.
- Het eerder uitvoeren van de controle op de grondexploitaties heeft ertoe geleid dat gedurende de jaarrekeningcontrole de focus volledig op de overige jaarrekeningposten heeft gelegen. Dit zorgt voor een zekere rust tijdens het controleproces doordat de organisatie maar ook wij ons kunnen focussen op de overige posten en is de controle afgerond overeenkomstig planning.
- Wij merken op dat er meer dan twintig correcties zijn doorgevoerd op de conceptjaarrekening. Deze correcties zijn zowel afkomstig vanuit gemeente Helmond als vanuit de controle van Deloitte. Om beter in control te geraken adviseren wij om te analyseren wat de achterliggende oorzaak van deze correcties is (bijv. tijdsdruk, kritische beoordeling van de jaarrekening, onvoldoende verslaggevingskennis). Op basis van de uitkomsten van deze analyse verbeteringen doorvoeren om het aantal correcties bij de jaarrekening van 2022 te verminderen. De afgelopen maanden is op -voor uw financiële beheersing –belangrijke posities verloop ontstaan. De hierdoor ontstane vacatures zijn nog niet altijd ingevuld en blijken ook lastig in te vullen, dan wel tijdelijk in te huren. Dit betekent eveneens een hogere werkdruk voor de bestaande formatie.
- Medio 2022 evalueren wij wederom het proces om te bepalen op welke terreinen/aspecten verdere verbeteringen mogelijk zijn.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2021 versus de schattingen in de jaarrekening 2020 geanalyseerd ('backtesting').
- Het verwachte verlies van Brandevoort II is gedurende 2021 fors afgenomen van € 39,8 miljoen ultimo 2020 naar € 26,2 miljoen ultimo 2021. De reden die hieraan ten grondslag ligt betreft de sterk toegenomen verwachte grondverkooprijzen. Deze verkooprijzen heeft het college laten toetsen door een deskundige. Tegenover de sterk toegenomen verwachte opbrengsten staan sterk gestegen bouwkosten. Echter is een groot deel van de kosten reeds gemaakt in het verleden wat zichtbaar is in de hoge voorraadpositie op uw balans.
- Volledigheidshalve merken wij op dat waardering van de grondexploitatie Brandevoort II heeft plaatsgevonden overeenkomstig het vigerende grondexploitatieplan. Dit betekent dat de financiële effecten van het masterplan Brainport Smart District (BSD) waarover u op 22 februari 2022 geïnformeerd bent niet zijn verwerkt in de huidige waardering. Indien u het masterplan vertaalt in een nieuw vast te stellen grondexploitatie zal dit naar verwachting een negatief effect hebben op de waardering van de grondexploitatie.
- Indien uw raad in 2022 mogelijk over gaat tot het besluiten van de grondexploitatie BSD adviseren wij u met het college scherpe afspraken te maken met betrekking tot het mandaat van het college en wanneer u als raad bij besluitvorming betrokken wilt zijn. Gezien het innovatieve karakter ligt het in lijn der verwachting dat tussentijds bijstellingen op het initiële grondexploitatieplan benodigd zijn.
- In 2022 heeft uw college besloten om de mogelijke verkoop van de Automotive Campus niet door te zetten. Deze keuze heeft geen effect op de waardering van de Automotive Campus in de jaarrekening 2021. De reden hiervoor is dat, hoewel u als raad bent geïnformeerd over een mogelijke verkoop, hiertoe nooit formeel is besloten. Hierdoor vindt waardering van de grondexploitatie plaats op basis van het oorspronkelijke raadsbesluit dat het college deze grondexploitatie zelf ontwikkelt.

Kwaliteit verslaggeving

- De jaarstukken voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften zoals deze volgen uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Er zijn in 2021 geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels doorgevoerd.
- Overeenkomstig voorgaande jaren constateren wij dat de jaarrekening aan informatiewaarde zou kunnen winnen door de afwijkingen ten opzichte van begroting beter te duiden. Toelichting zijn nog steeds vaak vrij technisch van aard. Hoewel hiermee wordt voldaan aan de geldende verslaggevingsregels, maakt het de jaarrekening een soms lastig te lezen document. Wij merken tevens op dat doelstellingen in de begroting veelal niet concreet zijn geformuleerd waardoor het niet mogelijk is om de in de jaarrekening toe te lichten in hoeverre beleidsdoelstellingen zijn gerealiseerd. De toelichting in de jaarrekening beperkt zich daardoor veelal tot een uitleg over uitgevoerde werkzaamheden in relatie tot de beschikbare middelen maar het is daardoor niet inzichtelijk hoe de voortgang van beleidsdoelstellingen zich verhoudt tot de uitputting van de beschikbaar gestelde middelen. Wij adviseren uw college om beleidsdoelstellingen in de begroting concreter te formuleren.

Realiteitsgehalte begroting

- Uit het overzicht van baten en lasten over 2021 blijken afwijkingen c.q. volumever verschillen in zowel de lasten, baten als saldi. Deze afwijkingen in combinatie met de absolute omvang en de oorzaken van het voordelig resultaat van € 18,9 miljoen ten opzichte van de laatste tussenrapportage worden in het jaarverslag per programma uiteengezet.
- De voordelige resultaten op de verschillende programma's eveneens tonen veelal positieve afwijkingen die gezamenlijk optellen tot het gerealiseerde resultaat. Wij adviseren uw college in 2022 de belangrijkste afwijkingen over 2021 ten opzichte van de begroting te analyseren zodat van daaruit het college het ambitieniveau in balans kan brengen met de mogelijkheden en belastbaarheid van de ambtelijke organisatie.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2021 hebben wij geconstateerd dat uw college gestructureerd opvolging geeft aan de door ons geïdentificeerde verbeterpunten in de internebeheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u gedeeld in onze managementletter, en zijn besproken met de auditcomité. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Wij trekken samen met uw gemeente op in het proces van het digitaliseren van de interim- en jaarrekeningcontrole. Tijdens onze controle zetten wij hiertoe diverse tools in, waaronder, tijdens onze controle van 2021 een digitale omgeving om documentatie aan te leveren (Deloitte Connect) en tooling om data te analyseren. Wij zullen dit in de toekomst verder intensiveren.

Impact corona

- In 2021 heeft corona nog een belangrijke rol gespeeld binnen de financiële huishouding van uw gemeente. Het college heeft waar mogelijk (financiële) steun verleend aan bijvoorbeeld culturele instellingen. In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat bestedingen passen binnen de door de raad gestelde kaders. Tevens hebben wij aandacht gehad voor mogelijke invorderingsrisico's, en daarmee de waardering van de vorderingen, en merken op dat de door de gemeente Helmond ingenomen positie waarbij geen sprake is van grote mutaties in de voorziening voor oninbare vorderingen onderbouwd is en geen aanleiding geeft tot bijstelling.
- De financiële impact van het coronavirus op het sociaal domein lijkt vooralsnog beperkt. De gemeente heeft tijdig en voldoende beheersmaatregelen getroffen waarmee het de financiële effecten van corona voor het sociaal domein over 2021 tot een minimum heeft beperkt. Naar de toekomst is het van belang om de ontwikkelingen binnen het sociaal domein nauwgezet te blijven volgen, omdat het mogelijk is dat bijvoorbeeld de zorgzwaarte toeneemt.
- Eén van de maatregelen die het kabinet gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). De uitvoering hiervan is belegd bij Senzer. Senzer heeft middels een verantwoording voorzien van een goedkeurende verklaring verantwoording afgelegd over de rechtmatige besteding van deze middelen. Als onderdeel van de controle van de SiSa-bijlage hebben wij deze regeling gecontroleerd. Wij hebben hierbij vastgesteld dat de Tozo uitkeringen (circa € 8,4 miljoen) juist en rechtmatig zijn verstrekt. Tevens is hierbij vastgesteld dat er een M&O-beleid is dat is gevolgd.

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

- Uit de toets op de naleving van de EU-aanbestedingsregels is een onrechtmatigheid gebleken van € 1,4 miljoen (2020: € 2,0 miljoen). De afname in de onrechtmatigheidsfouten wordt voornamelijk veroorzaakt doordat voorgaande jaar sprake was van onrechtmatige bestedingen in de jeugdzorg in natura welke gedurende 2021 opnieuw is aanbesteed. Wel zien wij dat er vijf nieuwe crediteuren onrechtmatig zijn ten opzichte van voorgaand jaar. Wij dringen het college erop aan een zodanige beheersing vorm te geven dat het risico op dergelijke onrechtmatigheden tot een minimum beperkt wordt.

IT omgeving en Cyber-security

- Zoals ook in onze managementletter 2021 aangegeven behoeft de automatiseringsomgeving van de gemeente Helmond verbetering. Om deze verbetering te bewerkstelligen investeert het college in de automatiseringsomgeving wat onder andere blijkt uit het implementeren van een nieuw financieel pakket. De overgang van zo'n belangrijke applicatie brengt ook altijd risico's met zich mee, doordat gebruikers mogelijk niet altijd weten hoe om te gaan met de nieuwe applicatie. Het college is zich hiervan bewust en werkt hiervoor aan een plan om dit risico tot een aanvaardbaar risico te beperken.
- Recente ontwikkelingen in Oekraïne en Rusland resulteren in een toename van cybercriminaliteit maken duidelijk dat aandacht voor en het versterken van de cybersecurity noodzakelijk is. Dit geldt ook voor de gemeente Helmond, mede in het licht van de eerdere gerapporteerde tekortkomingen inzake de algemene IT-beheersmaatregelen, zoals het rechtenbeheer, het wijzigingsbeheer en het wachtwoordbeleid.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Sociaal domein

- Voor de verantwoording van de bestedingen sociaal domein blijft de gemeente voor zowel Wmo als Jeugdzorg in hoge mate afhankelijk van de productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Hoewel er jaarlijks goede plannen worden gemaakt ten behoeve van het beter vormgeven van contractmanagement om daarmee minder afhankelijk te zijn van productieverantwoordingen zien wij dat de executiekracht om deze verandering daadwerkelijk te bewerkstelligen beperkt is. Naar onze mening hebben de vele personele wisselingen hieraan bijgedragen.
- Bijzondere aandacht vragen wij voor de aanbieders waarmee een lumpsum overeenkomst is gesloten ('variant B' aanbieders). Deze aanbieders declareren op basis van geleverde productie circa € 7,3 miljoen gedurende 2021, daarnaast zullen er mogelijk enkele declaraties plaats vinden na het boekjaar die betrekking hebben op geleverde zorg in 2021. Echter, doordat een lumpsum overeenkomst is gesloten bedragen de kosten voor Helmond circa € 11,3 miljoen. Het college geeft aan dat het in 2021 verkregen inzicht is gebruikt ten behoeve van het naar beneden brengen van de lumpsum overeenkomst voor 2022. Dit inzicht was door de eerdere wijze van afrekening met zorgaanbieders niet voorhanden.
- De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft, evenals in voorgaande jaren, een controleverklaring met beperking bij de PGB-verantwoordingen over 2021 verstrekt. Voor de PGB-bestedingen 2021 (€ 1,4 miljoen) heeft de gemeente Helmond zelf onderzoek gedaan naar de getrouwheid en de rechtmatigheid van deze bestedingen. Naar aanleiding van deze werkzaamheden resteert er een onzekerheid van € 0,8 miljoen met betrekking tot de PGB-bestedingen.
- Daarnaast onderkennen wij een onzekerheid van € 0,5 miljoen voor bestedingen Jeugdzorg en Wmo, die toeziet op bestedingen groter dan € 125.000 waarvoor geen productieverantwoording met controleverklaring is ontvangen (waardoor de feitelijke levering van zorg (nog) niet is vast te stellen). De totale onzekerheid in relatie tot de door ons gehanteerde materialiteit heeft niet geleid tot een aangepast getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel.

Single Information Single Audit (SiSa)

- In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de ontvangen specifieke uitkeringen door middel van de SiSa-bijlage. Als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen en een door het Rijk toenemend gebruik van specifieke uitkeringen (SPUK) is er voor 2021 sprake van een enorme toename van het aantal SiSa-regelingen. Het apart verantwoorden van deze (veelal kleine subsidiebedragen) regelingen zorgt voor de ambtelijke medewerkers voor een verzwaring van de administratieve lasten en voor een verhoging van onze controlekosten. Hoewel de invloed van de gemeente Helmond op het aantal regelingen beperkt is, merken wij hierbij wel op dat de gestelde verantwoordingseisen leiden tot een aanzienlijke controledruk voor zowel uw ambtelijke organisatie als voor ons als accountant.

Glasvezel Helmond B.V.

- In het kader van de beoordeling van de waardering Glasvezel Helmond B.V. in de jaarrekening van de gemeente Helmond hebben wij kennisgenomen van de actuele ontwikkelingen. Hiertoe hebben wij de (concept)jaarrekening doorgenomen. Uit de jaarrekening blijkt dat de ontwikkelingen in lijn liggen met de door het college geschatte scenario's. Wij zien daarbij dat het college op gezette tijden meekijkt naar de ontwikkelingen binnen Glasvezel Helmond B.V.

Bereikbaarheidsakkoord

- In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda 2017-2030 is de gemeente Helmond 'penvoerder' voor de regio en als zodanig verantwoordelijk voor de besteding en verantwoording van de middelen aan de provincie. Via een bijlage in de jaarrekening legt uw gemeente verantwoording af over de besteding van deze middelen. Voorgaand jaar bleek verantwoording over deze middelen zeer arbeidsintensief. Naar aanleiding van overleg met de provincie Noord-Brabant is de controledruk verlaagd.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Ontwikkeling 'de Braak'

- Wij hebben geconstateerd dat het college de voorgenomen transacties met betrekking tot de ontwikkeling van sportcampus 'de Braak' nader heeft laten toetsten door een staatsteundeskundige. Op basis hiervan is geconcludeerd dat geen sprake is van (ongeoorloofde) staatsteun.
- De ontwikkeling van sportcampus 'de Braak' stelt Helmond Sport in staat een lening terug te betalen van € 500.000 die voorgaande jaren was voorzien. Wij merken op dat uw raad in de besluitvorming reeds rekening heeft gehouden met de vrijval van deze middelen ter dekking van de ontwikkeling van de sportcampus. Deze is opgenomen in het jaarrekeningresultaat.

Frauderisicoanalyse

- Uw gemeente besteedt passende aandacht aan de onderwerpen fraude en integriteit. Wij hebben vastgesteld dat u op een adequate wijze opvolging geeft aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2021 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Effecten crisis Oekraïne/ Rusland

- Begin maart 2022 is een oorlog uitgebroken in Oekraïne en Rusland. De uitbraak van deze oorlog heeft geen impact op de jaarstukken 2021 en de situatie per balansdatum 31 december. Door de gemeente Helmond is een passende toelichting opgenomen in de jaarrekening 2021 onder de 'Gebeurtenissen na balansdatum'. Hierin zijn mogelijke toekomstige effecten van de crisis opgenomen en toegelicht. De belangrijkste effecten hebben betrekking op de opvang van vluchtelingen, stijgende inflatie, toename van de energieprijzen etc. Deze in de jaarrekening opgenomen toelichtingen vinden wij toereikend.

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het normenkader 2021, dat op 16 november 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2021 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Bij de jaarrekening 2021 van de gemeente Helmond hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Helmond uitgevoerd en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel betrouwbaarheid als rechtmatigheid.

Wij hebben niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze minimumdrempel, die van invloed zijn op het vermogen en/of het resultaat van de gemeente.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2021 geconstateerd.

Wij hebben geen controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2021, zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2021.

Op basis van onze controlewerkzaamheden en de toelichting in de jaarrekening (hoofdstuk: '6.1 Overzicht van baten en lasten') constateren wij dat de begrotingsoverschrijdingen niet meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Onzekerheden Sociaal domein

De PGB-bestedingen zijn door uw gemeente (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft van rechtmatigheidsafwijkingen een controleverklaring met beperking verstrekt bij de verantwoording 2021.

De gemeente Helmond heeft zelf aanvullende werkzaamheden verricht om de rechtmatigheid van de bestedingen vast te stellen. Na deze werkzaamheden resteert een onzekerheid van € 0,8 miljoen.

De bestedingen inzake sociale verstrekkingen in natura worden ultimo 2021 middels een lumpsum besluit vastgesteld. Voor een bedrag van € 0,5 miljoen kunnen de bestedingen nog niet worden vastgesteld als gevolg van het ontbreken van een productieverantwoording met controleverklaring. De kosten zijn als onzeker aangemerkt.

Het totaal van de onzekerheid valt binnen de goedkeuringstolerantie van € 10,8 miljoen.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel, die van invloed zijn op de WNT.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting op de jaarrekening 2021, onder 'Grondslagen'.

Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en consistent zijn gebruikt.

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Helmond

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in [Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging](#).

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2021.

De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. De grondslagen zijn aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.

De jaarstukken 2021 van uw gemeente bestaan uit:

- De beleidssamenvatting.
- De financiële samenvatting.
- Het jaarverslag 2021 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2021 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten met toelichting en de SiSa-bijlage).

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over onder andere weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag.

Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van burgemeester en wethouders in het jaarverslag, en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken, verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Bevindingen jaarrekening

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2021 bedraagt € 27,8 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 9,0 miljoen aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2021 circa € 18,9 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2021 circa 52% van het balanstotaal (ultimo 2020: 49% van het balanstotaal) en is verbeterd ten opzichte van 2020.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2021	2020	2019	2018
Eigen vermogen per 1 januari	246,3	239,6	250,2	260,1
Tussentijdse resultaatbestemming	9,0	-/- 16,9	-/- 21,8	-/- 13,7
Gerealiseerd resultaat	18,9	23,6	11,2	3,8
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	27,8	6,8	-/- 10,6	-/- 9,9
Eigen vermogen per 31 december	274,2	246,3	239,6	250,2

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

Totale baten	389,5
Totale lasten	-/- 361,7
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	27,8
Af: stortingen in reserves	-/- 118,9
Bij: onttrekkingen aan reserves	109,9
Saldo mutaties reserves	-/- 9,0
Gerealiseerd resultaat	18,9

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

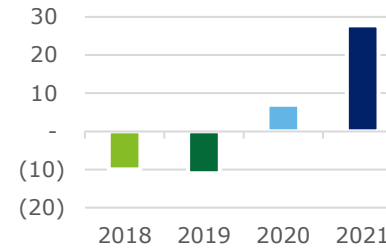
Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2021 laat een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 27,8 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 14,6 miljoen (begroting na wijziging).

De jaarrekening 2021 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 18,9 miljoen.

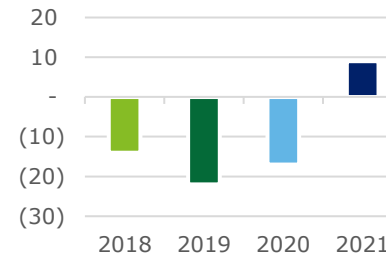
In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

De gemeente heeft de belangrijkste verschillen toegelicht en heeft de financiële impact ervan in kaart gebracht. In de paragraaf [Begrotingsrechtmatigheid](#) van onze rapportage gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

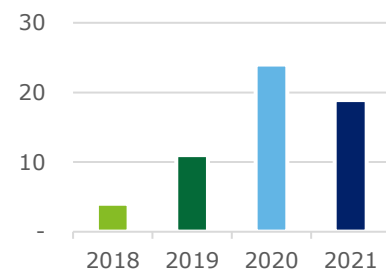
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten
(x € 1 miljoen)

Mutaties in reserves
(x € 1 miljoen)

Gerealiseerd resultaat
(x € 1 miljoen)

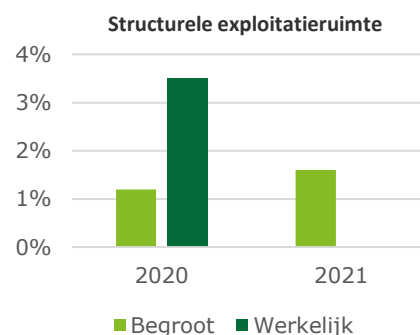
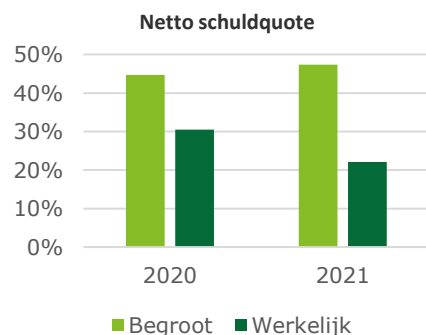
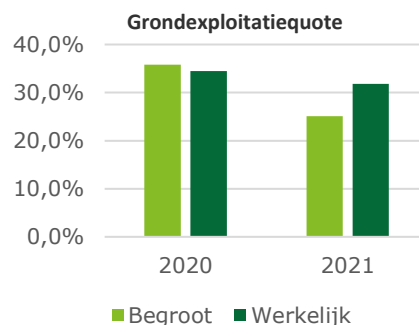
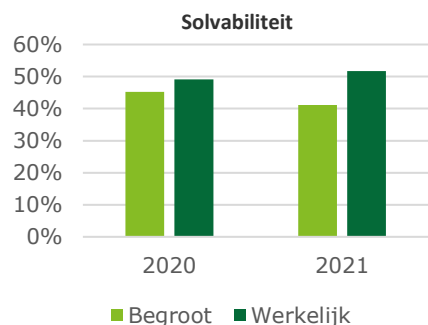

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Kengetallen voor gemeente Helmond (begroot en werkelijk over de periode 2017-2021)

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatiequote

Het kengetal grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt hoe hoger de grondexploitatiequote hoe groter het risico dat de gemeente loopt.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Structurele exploitatieruimte is nog niet bepaald in de jaarrekening.

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

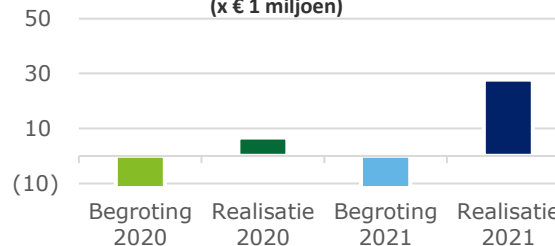
Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2021 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 18,9 miljoen.

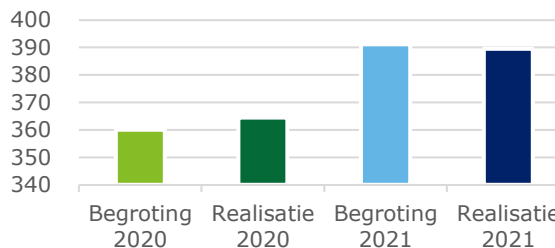
De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

De gemeenteraad heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan lijkt echter niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden van de ambtelijke organisatie. Hoewel er middelen beschikbaar zijn om de ambtelijke organisatie te versterken is dat in de huidige arbeidsmarkt en arbeidsmarktregio niet altijd mogelijk. Wij adviseren uw college in 2022 de belangrijkste afwijkingen over 2021 ten opzichte van de begroting te analyseren zodat van daaruit het college het ambitieniveau in balans kan brengen met de mogelijkheden en belastbaarheid van de ambtelijke organisatie.

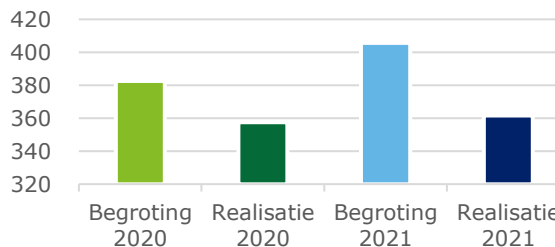
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Beiden zijn gemuteerd in 2021; de ratio weerstandsvermogen is met 0,35 toegenomen tot 1,83, wat betekent dat de door het college onderkende risico's worden afgedekt middels weerstandsvermogen. De reden hiervoor is voornamelijk gelegen in het omzetten van financieringsreserves naar de algemene reserve.

Beschikbare weerstandscapaciteit

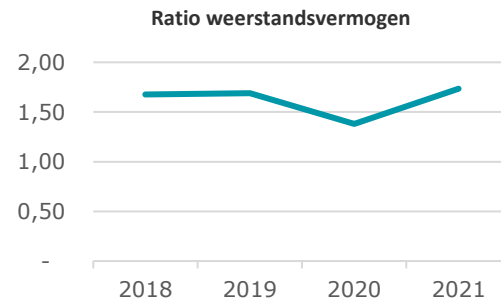
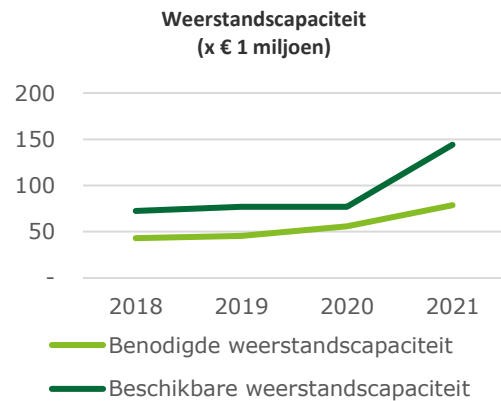
De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 144,3 miljoen (2020: € 77,0 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen.

Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 78,8 miljoen (2020: € 55,8 miljoen). Ten opzichte van 2020 is hiermee sprake van een toename van de gekwantificeerde risico's.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2021 ad € 123,7 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2022 e.v. nog te realiseren baten en lasten. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdiend.

De gemeente Helmond schat ultimo 2021 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 74,2 miljoen bedraagt (2020: € 85,4 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is geheel in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

De afname van de voorziening ontstaat door de sterk toegenomen verwachte grondverkooprijzen. Deze verkoopprijzen heeft het college laten toetsen door een deskundige.

Tegenover de sterk toegenomen verwachte opbrengsten staan sterk gestegen bouwkosten. Echter is een groot deel van de kosten reeds gemaakt in het verleden wat zichtbaar is in hoge voorraadpositie op de balans.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

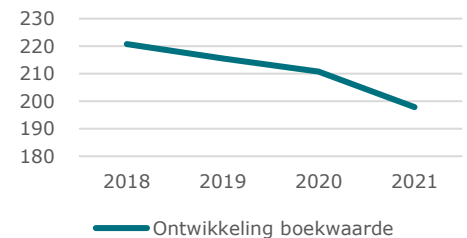
De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvaart in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?

- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, berekend vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De vijf P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1 miljoen)

Uit deze figuur blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie in 2021 is afgenomen.

De belangrijkste oorzaak hiervan is dat Helmond in het verleden veel kosten vooruit heeft gemaakt. Deze kosten leiden in 2021 tot opbrengsten en daarmee tot een afname van de boekwaarde.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Vorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (renteomslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2021 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie ‘Grondbeleid in begroting en jaarstukken’ gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat gemeente voor tussentijdse winstneming de ‘Percentage Of Completion methode’ (POC-methode) moeten toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2021 voor € 0,1 miljoen aan tussentijdse winst genomen op de grondexploitatie .

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Zo zorgt binnenstedelijke herstructurering normaliter voor een grotere complexiteit, doordat de gemeente de bestaande ruimte herontwikkelt en dit type projecten hierdoor (financieel gezien) gevoeliger is voor risico's dan volledig nieuw uit te leggen locaties. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever is naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties Brandevoort II, Automotive Campus en Suytkade de belangrijkste projecten binnen uw gemeente zijn.

Van deze projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening of de verantwoorde (tussentijdse) winstneming gecontroleerd.

Brandevoort II

Op basis van de door ons uitgevoerde controle zien wij dat het verwachte verlies van Brandevoort II gedurende 2021 fors is afgenomen van € 39,8 miljoen ultimo 2020 naar € 26,2 miljoen ultimo 2021. Deze afname van de voorziening wordt veroorzaakt door de sterk toegenomen verwachte grondverkooprijzen in lijn met de oplopende woningprijzen. De grondprijzen zijn residueel bepaald en het college laten toetsen door een externe deskundige. Tegenover de sterk toegenomen verwachte opbrengsten staan sterk gestegen bouwkosten. Echter is een groot deel van de kosten van Brandevoort II reeds gemaakt in het verleden wat zichtbaar is in hoge voorraadpositie op de balans. Dit zorgt ervoor dat de gemeente profiteert van de toegenomen opbrengstverwachting en tegelijkertijd minder last heeft van de huidige kostentoeename.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Volledigheidshalve merken wij op dat waardering van de grondexploitatie Brandevoort II heeft plaats gevonden overeenkomstig het vingerende grondexploitatieplan. Dit betekent dat de financiële effecten van het masterplan Brainport Smart District (BSD) waarover u op 22 februari 2022 geïnformeerd bent niet zijn verwerkt in de huidige waardering. Indien u het masterplan vertaalt in een nieuw vast te stellen grondexploitatie zal dit naar verwachting een negatief effect hebben op de waardering van de grondexploitatie. De reden hiervan is dat het nieuwe Masterplan een ander woningbouwprogramma bevat met als belangrijk element meer sociale woningbouw. Daarnaast vervalt in het nieuwe plan een groot deel van het bedrijventerrein.

Indien uw raad in 2022 mogelijk over gaat tot het besluiten van de grondexploitatie BSD adviseren wij u met het college scherpe afspraken te maken met betrekking tot het mandaat van het college en wanneer u als raad bij besluitvorming betrokken wilt zijn. Gezien het innovatieve karakter ligt het in lijn der verwachting dat tussentijds bijstellingen op het initiële grondexploitatieplan benodigd zijn. Hierbij kunt u denken hoe om gegaan wordt met de verkoopprijs van grond indien het innovatieve karakter van een woning leidt tot hogere bouwkosten die zich niet direct vertalen in de marktwaarde van de woning. In zo'n geval kunt u ervoor kiezen grondprijzen te verlagen maar u kunt er ook voor kiezen om een concessie te doen aan het innovatieve karakter van de wijk.

Automotive Campus

In 2022 heeft college besloten om de mogelijke verkoop van de Automotive Campus niet door te zetten. Deze keuze heeft geen effect op de waardering van de Automotive Campus in de jaarrekening. De reden hiervoor is dat, hoewel u als raad bent geïnformeerd over een mogelijke verkoop, hiertoe nooit formeel is besloten.

Hierdoor vindt waardering van de grondexploitatie plaats op basis van het uitgangspunt dat het college deze grondexploitatie zelf ontwikkelt.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2021 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Externe deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2021 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2021 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening

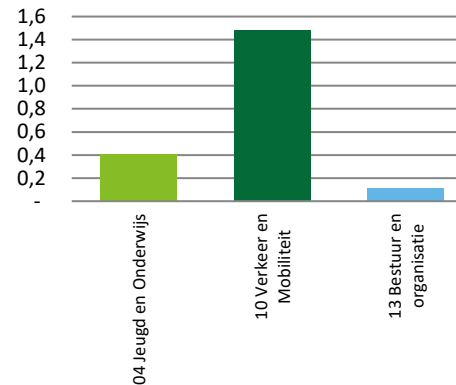
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021, hebben wij een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet de gemeenteraad zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt met het vaststellen van de begroting en via de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de lasten binnen de begroting blijven en het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat zij hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn rechtmatigheidsoordeel. De kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen en zijn in te delen in de categorieën als genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV.

Voor de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. In de figuur hieronder hebben wij de programma's met een lastenoverschrijding opgenomen.

Lastenoverschrijdingen
(x € 1 miljoen)

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van en toelichting op deze overschrijdingen naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in het 'hoofdstuk: '6.1 Overzicht van baten en lasten ' in de jaarrekening. Hiermee legt het college aan de gemeenteraad verantwoording af over de begrotingsrechtmatigheid van de lasten over 2021. De geconstateerde kostenoverschrijdingen wegen niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel omdat tegenover de hogere lasten ook hogere baten zijn gerealiseerd. De overschrijdingen hebben daarom geen gevolgen voor de strekking van het rechtmatigheidsoordeel in de controleverklaring.

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen conform de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV – vergelijkbaar met kostenoverschrijdingen in het overzicht van baten en lasten – autorisatie van de gemeenteraad. Indien een overschrijding niet door de raad is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de gemeenteraad en het college kunnen zij nader vastleggen in de financiële verordening ex art. 212 Gemeentewet. Bij de gemeente Helmond is geen sprake van kredietoverschrijdingen.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens analyseren en bespreken met de gemeente. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesaties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Wij constateren rechtmatigheidsfouten als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Oprachten boven een jaarlijks door de Europese Commissie vast te stellen drempelwaarde moeten Europees worden aanbesteed. In het kader van de jaarrekeningcontrole is intern een uitgebreide crediteurenanalyse uitgevoerd, waarbij de organisatie op basis van onderliggende contracten, de in voorgaande jaren uitgevoerde controles en de bij interne juristen ingewonnen adviezen, heeft getoetst of over 2021 de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn nageleefd.

Op basis van onze werkzaamheden – waarbij wij gebruik hebben gemaakt van de interne crediteurenanalyse – concluderen wij dat over 2021 sprake is geweest van een aantal afwijkingen van de Europese aanbestedingsrichtlijnen voor een bedrag van circa € 1,4 miljoen.

Ten opzichte van voorgaande jaar betreft dit een afname in de omvang van onrechtmatigheden (2020: € 2 miljoen). Daarentegen zijn in 2021 vijf nieuwe crediteuren als onrechtmatig aangemerkt. De overige onrechtmatigheden lopen door vanuit voorgaande jaren. Gezien het aantal nieuwe overtredingen van de Europese aanbestedingsregels dringen wij het college erop aan een zodanige beheersing vorm te geven dat het risico op een onrechtmatige inkoop tot een minimum beperkt.

Gevolgen corona

Wij sommen hier de belangrijkste effecten op die het coronavirus heeft (gehad) op de jaarrekening 2021 van uw gemeente:

- Waardering vorderingen: als gevolg van financiële problemen of tekorten bij debiteuren en andere soorten schuldenaars bestaat er een toegenomen risico op het niet ontvangen van vorderingen. Wij hebben de invorderingsrisico's, en daarmee de waardering van de vorderingen, gecontroleerd, en merken op dat de door de gemeente Helmond ingenomen positie waarbij geen sprake is van grote mutaties in de voorziening voor oninbare vorderingen onderbouwd is en geen aanleiding geeft tot bijstelling.
- Subsidieverstrekingen: uw college is in bepaalde gevallen niet overgegaan tot het terugvorderen van subsidies (in gevallen waarin de prestatie door de effecten van/maatregelen vanwege corona niet (geheel) geleverd is). De gemeenteraad is hierover geïnformeerd. Dit houdt in dat, ondanks het feit dat de gesubsidieerde instellingen niet alle prestaties hebben geleverd, het college de subsidies op basis van dit besluit kan vaststellen en wij deze subsidies daarmee als rechtmatig vastgesteld beschouwen.
- Tozo: één van de maatregelen die het kabinet (heeft) gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Als onderdeel van de controle van de SiSa-bijlage hebben wij deze regeling gecontroleerd. Uw gemeente heeft de uitvoering hiervan belegd bij Senzer.

- De Nota verwachtingen accountantscontrole schrijft daarnaast voor dat wij een kwalitatieve toets moeten verrichten op uw beleid inzake Misbruik en Oneigenlijk (M&O) beleid voor de Tozo-regeling. Wij stellen vast dat een toets hierop heeft plaatsgevonden door de accountant van Senzer.
- Continueren van reguliere zorg: Voor zover mogelijk hebben de zorgverleners de reguliere zorg gecontinueerd en volstaat ter zake de interne beheersing die in afgelopen jaren voldoende heeft gefunctioneerd.
- Leveren van alternatieve zorg: Voor zover zorgleveranciers de reguliere zorg niet konden continueren, mochten zij alternatieve zorg leveren. De verantwoording en afrekening hiervan vindt op dezelfde wijze plaats als de afrekening van reguliere zorg.

Sociaal domein | PGB-bestedingen

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft – net als in voorgaande jaren – bij de PGB-verantwoordingen voor Jeugd en Wmo over 2021 een controleverklaring met beperking verstrekt. De PGB-bestedingen over 2021 bedragen circa € 1,4 miljoen.

Uw organisatie heeft de voorgaand jaar getroffen aanvullende interne beheersmaatregelen en interne controles ook over 2021 gehandhaafd c.q. uitgevoerd. In dit kader is onder andere nader onderzoek uitgevoerd bij een representatief aantal gebruikers van deze PGB-gelden. Door deze werkzaamheden resteert er nog een onzekerheid van € 0,8 miljoen inzake de PGB-bestedingen.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

Sociaal domein | Jeugdzorgkosten

In lijn met de landelijke trend zijn de kosten voor jeugdzorg de afgelopen jaren (fors) gestegen en de verwachting is dat deze ontwikkeling ook komende jaren nog doorzet.

Om de kosten beter in de greep te krijgen en hierin besparingen te realiseren, zijn voor de begroting 2021 en verder maatregelen opgezet en uitgewerkt. Het is belangrijk dat het college de resultaten en effecten van de maatregelen nauwgezet blijft volgen, zodat tijdig bekend is in hoeverre het reëel is te verwachten dat de getroffen maatregelen daadwerkelijk leiden tot de gewenste beheersing en afname van de jeugdzorgkosten. Waar nodig en mogelijk kan uw gemeente dan tijdig bijsturen en andere en/of aanvullende beheersmaatregelen treffen.

Indien (een deel van) de kosten structureel hoger blijkt uit te vallen, dan ontkomt u mogelijk niet aan het vrijmaken van structurele middelen om de verwachte toekomstige tekorten te dekken. Indien (een deel van) de kosten structureel hoger blijkt uit te vallen, dan ontkomt u mogelijk niet aan het vrijmaken van structurele middelen om de verwachte toekomstige tekorten te dekken.

Wij adviseren het college mede op basis van de voor 2022 geraamde en gerealiseerde jeugdzorgkosten te analyseren in hoeverre de maatregelen het gewenste effect hebben en of het reëel is dat de getroffen interne beheersmaatregelen leiden tot de gewenste afname van het tekort. Bijzondere aandacht vragen wij voor de aanbieders waarmee een lumpsum overeenkomst is gesloten ('variant B' aanbieders). Deze aanbieders declareren op basis van geleverde productie circa € 7,3 miljoen gedurende 2021, daarnaast zullen er mogelijk enkele declaraties plaats vinden na het boekjaar die betrekking hebben op geleverde zorg in 2021. Echter doordat een lumpsum overeenkomst is gesloten bedragen de kosten voor Helmond circa € 11,3 miljoen.

Voorts vragen wij aandacht voor het contractmanagement binnen het sociaal domein. Om verantwoording af te kunnen leggen over de bestedingen sociaal domein blijft de gemeente in hoge mate afhankelijk van de productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Hoewel er jaarlijks goede plannen worden gemaakt ten behoeve van het beter vormgeven van contractmanagement om daarmee minder afhankelijk te zijn van productieverantwoordingen zien wij dat de executiekracht om deze verandering daadwerkelijk te bewerkstelligen beperkt is. Wat daarbij niet helpt is dat jaarlijks nieuwe medewerkers betrokken zijn bij het vormgeven van het proces.

Interne beheersing

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2021

Managementletter 2021, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2021 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2021.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2021 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen.

Wij merken op dat de gemeente niet beschikt over een proces waarbij memoriaalboekingen in functiescheiding tot stand komen. Wel zien wij dat er in opzet verbeteringen zijn vormgegeven echter kan het proces nog redelijk eenvoudig doorbroken worden waardoor één enkele medewerker een boeking kan realiseren.

Uw college heeft een concreet actieplan uitgewerkt om de een digitale workflow in te richten voor het aanmaken, goedkeuren en verwerken van memoriaalboekingen. Hiermee zou invulling moeten kunnen worden gegeven aan een zichtbare inhoudelijke controle en een afdgedwongen functiescheiding.

Wij onderschrijven het belang van de ontwikkelingen op het gebied van de memoriaalboekingen en dagen de gemeente uit de boekingsprocessen nog verder te standaardiseren en vereenvoudigen, waardoor het aantal memoriaalboekingen verder is te reduceren.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving inclusief cybersecurity behoeft verdere aandacht

De bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving leiden ertoe dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Een belangrijke reden hiervoor is dat de gemeente Helmond op dit moment een aantal belangrijke applicaties, waaronder de financiële administratie, opnieuw aan het vormgeven is. Belangrijke nadelen van het feit dat de IT-omgeving nog niet toereikend, zijn onder andere:

- Uw gemeente loopt een verhoogd risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en een grote(re) impact kunnen hebben indien sprake is van cybersecurity incidenten.

- Het niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat bij de interne controles niet zonder meer gebruik is te maken van onder andere data-analyses. De uitvoering van controles – waarbij data-analyse is ingezet – is hierdoor niet optimaal efficiënt, doordat eerst aanvullende werkzaamheden nodig zijn om de betrouwbaarheid van data/lijstwerk vast te stellen. Bovendien kan de interne controle bij maximaal gebruik van data-analyse een hogere toegevoegde waarde opleveren voor de organisatie doordat zij daarmee belangrijke inzichten kan verkrijgen en de controles ook meer risicogericht kan insteken.
- Als gevolg van het (vooral) niet toereikend opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2021 niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen.

Voor onze inhoudelijke bevindingen en de resterende aanbevelingen inzake de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking verwijzen wij kortheidshalve naar onze managementletter 2021.

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2021

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving inclusief cybersecurity behoeft verdere aandacht

De bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving leiden ertoe dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Belangrijke nadelen van het feit dat niet toereikend opvolging en prioriteit is gegeven aan onze eerdere aanbevelingen, zijn onder andere:

- Uw gemeente loopt een verhoogd risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en een grote(re) impact kunnen hebben indien sprake is van cybersecurity incidenten.
- Het niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat bij de interne controles niet zonder meer gebruik is te maken van onder andere data-analyses. De uitvoering van controles – waarbij data-analyse is ingezet – is hierdoor niet optimaal efficiënt, doordat eerst aanvullende werkzaamheden nodig zijn om de betrouwbaarheid van data/lijstwerk vast te stellen. Bovendien kan de interne controle bij maximaal gebruik van data-analyse een hogere toegevoegde waarde opleveren voor de organisatie doordat zij daarmee belangrijke inzichten kan verkrijgen en de controles ook meer risicogericht kan insteken.

- Als gevolg van het (vooralsnog) niet toereikend opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2021 niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen.

Voor onze inhoudelijke bevindingen en de resterende aanbevelingen inzake de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking verwijzen wij kortheidshalve naar onze managementletter 2021.

Ondanks de bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving zijn wij bij de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak voor de memoriaalboekingen. Hierbij hebben wij met data-analyse een diepgaande en risicogerichte analyse uitgevoerd van deze in opzet meer risicovolle boekingen. Door de inzet van data-analyse hebben wij de met gegevensgerichte werkzaamheden te onderzoeken populatie memoriaalboekingen sterk kunnen reduceren. Dit illustreert het belang en de toegevoegde waarde van een betrouwbare IT-omgeving als basis voor de inzet van data-analyse.

Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

Samenvatting overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties

Omgevingswet

Binnen een week na zijn aantreden heeft de nieuwe minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zich een groot voorstander verklaard van de nieuwe Omgevingswet en inwerkingtreding daarvan bij alle provincies, gemeenten en waterschappen in Nederland (hierna: lokale overheden). De nieuwe Omgevingswet bundelt en moderniseert de huidige wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt, moet elke lokale overheid zijn aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO bestaat uit een landelijke voorziening (DSO-LV), collectieve voorzieningen voor gemeenten (DSO-CG) en individuele voorzieningen van lokale overheden (hierna kortweg: DSO). Voor de burger betekent het: één loket voor het aanvragen van vergunningen, het raadplegen van de geldende regels per locatie, en op termijn informatie over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Inwerkingtreding

De introductie van het DSO is een omvangrijke opgave voor het Rijk, maar ook voor de lokale overheden. Het leidt tot verschillende ontwikkel- en beheersingsvraagstukken die komen kijken bij de implementatie van een nieuwe IT-omgeving en dienstverlening van (nieuwe) IT-leveranciers. Denk daarbij aan aanpassingen in de interne processen, applicaties, interfaces en IT-controls en tevens training van medewerkers om goed aan te sluiten op het nieuwe DSO. Om de benodigde technische aanpassingen en aansluitingen te kunnen realiseren, dienen lokale overheden nieuwe afspraken met de IT-leveranciers te maken. Voor een gecontroleerd implementatieproces dienen lokale overheden dan ook uitgebreid te testen en oefenen.

Recent is de geambieerde doelstelling van inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 juli 2022 losgelaten en binnenkort bepaalt de ministerie een nieuwe datum voor inwerkingtreding. Het loslaten van deze datum is gebaseerd op de verwachting dat het gehele systeem nog niet voldoende gereed is op 1 juli 2022.

Advies

Wij adviseren u de ontwikkelingen rondom de nieuwe (nog bekend te maken) datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet nauwlettend te blijven volgen en vast te stellen in welke mate uw organisatie maar ook Omgevingsdienst Regio Helmond (ODRN) daarvoor gereed is. Het gaat daarbij concreet om de status en voortgang van in ieder geval de volgende aspecten:

1. De technische ontwikkeling applicatie/database van uw softwareleverancier en interfaces met uw andere applicaties.
2. Het testen van de nieuwe IT-omgeving en de aansluiting daarvan op het DSO.
3. Het inrichten en implementeren van algemene IT-beheersingsmaatregelen ('General IT Controls'), en afspraken met en beheersingsmaatregelen voor de samenwerking met IT-leveranciers, inclusief specifieke aandacht en afspraken inzake (cyber)security en privacyaspecten.
4. Het (her)inrichten van de interne processen die worden geraakt door de Omgevingswet en de nieuwe IT-omgeving.
5. Het verzorgen van opleiding en training van medewerkers en het gebruikmaken van de oefenfaciliteiten die het DSO biedt.

Overige aangelegenheden

Samenvatting overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties

Onze communicatie met het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Helmond een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het college en het ambtelijk management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen tijdens het uitvoeren van onze controle.

Naar onze mening is ons bij het uitvoeren van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

HET
SPEEL
HUIS

Bijlagen

Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 8.600.000.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout:		
• Niet van toepassing	€ 0	€ 0
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout:		
• Niet van toepassing	€ 0	€ 0
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 0	€ 0
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten:		
• EU aanbestedingen		€ 1,4 miljoen
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.):		
• Niet van toepassing	€ 0	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	€ 0	
Overige rechtmatigheidsfouten	€ 0	
Totaal rechtmatigheidsfouten		€ 1,4 miljoen

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en het normenkader rechtmatigheid 2021, dat op 16 november 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A2 – Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid:		
• Onzekerheid PGB bestedingen (SVB)	€ 0,8 miljoen	€ 0,8 miljoen
• Onzekerheid Zorg in natura (aansluiting productieverantwoordingen)	€ 0,5 miljoen	€ 0,5 miljoen
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 0	€ 0
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid:		
• Niet van toepassing	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.):		
• Niet van toepassing	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid):		
• Niet van toepassing	€ 0	€ 0
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid		
• Niet van toepassing	€ 0	€ 0
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 1,3 miljoen	€ 1,3 miljoen

Bijlage A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2021

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2021 alsook de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
D10	Volwasseneneducatie	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Subtotaal			€ 0	

Indien in een regeling geen sprake is van fouten of onzekerheden zijn individuele indicatoren niet nader opgenomen in bovenstaand overzicht.

Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2021

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2021 alsook de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
		Subtotaal	€ 0	
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2020	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2020	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_Totalen 2020	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
	Subtotaal		€ 0	

Indien in een regeling geen sprake is van fouten of onzekerheden zijn individuele indicatoren niet nader opgenomen in bovenstaand overzicht.

Bijlage B2 - Bevindingen controle Bereikbaarheidsakkoord 2021

Op grond van de Subsidierегeling Bereikbaarheidsakkoord legt uw gemeente met een bijlage in de jaarrekening verantwoording af over de voortgang van en bestedingen voor de projecten uit het Bereikbaarheidsakkoord. In overeenstemming met de ter zake met de Provincie Noord-Brabant gemaakte afspraken hebben wij –rekening houdend met de materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2021 –die projecten gecontroleerd waarvan de ‘gerealiseerde projectkosten (subsidieabel)’ in 2021 meer dan € 125.000 bedragen. In dit accountantsverslag rapporteren wij over de strekking van ons getrouwheids-en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2021 alsook de fouten en onzekerheden van de door ons gecontroleerde projecten uit het Bereikbaarheidsakkoord.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend

Project-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
981	Shared Services Krachtenbundeling Smart Mobility 2020	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
981	Shared Services Krachtenbundeling Smart Mobility 2021	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
024	OV Knooppunten NS Helmond, M.r. Stikkerplein	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
030b	Snelle fietsroute Deune-Eindhoven, deel Helmond	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Subtotaal			€ 0	

Ten aanzien van de verantwoorde projecten - niet zijnde gemeente Helmond - merken wij op dat wij overeenkomstig de afspraken met de provincie de werkzaamheden hebben beperkt tot het maken van een aansluiting tussen de gegevens zoals opgenomen in de bijlage van de jaarrekening en verantwoording zoals deze door de individuele gemeenten als onderdeel van de jaarrekening 2020 is gecontroleerd. Dit betekent dat wij als accountant van de gemeente Helmond geen zelfstandige controlewerkzaamheden uitvoeren op de kwaliteit en diepgang van de door de accountants van regiogemeenten uitgevoerde werkzaamheden.

Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Helmond

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)" en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Helmond in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheids-evaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcomité, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Helmond te rouleren.

Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Helmond

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Helmond

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.